

FRA ANTE MAJIĆ

(1922.-1945.)¹

Fra Ante Majić nije bio izravno ubijen od partizana, ali je preminuo u kolovozu 1945. od posljedica mučenja na “križnom putu” i boravka u logoru u Zagrebu od svibnja do srpnja ili kolovoza 1945. Zato ga s pravom ubrajamo u red mučenika Hercegovačke franjevačke provincije.

Opći podatci i školovanje

Fra Ante se rodio u Vitini 26. kolovoza 1922. Roditelji su mu bili Jozo i Kata rođ. Slišković. Krsno mu je ime bilo Dobroslav Augustin. Krstio ga je župnik fra Augustin Matić (odatle mu drugo ime!), a kuma mu je bila Iva Grbavac, vjerojatno namjesto svoga muža.² “Otac, ponosni ‘Amerikanac’, i majka Sliškuša strogo su se držali tradicionalnih kršćanskih zasada života i grijali se na kućnom ognjištu. Dobroslav je od roditelja baštinio neobičnu blagost srca i čvrstoću karaktera čime je krčio putove poznanstva i širio krugove svojih prijatelja u sjemeništu na Širokom Brijegu, kamo je došao 1933. Bio je mladić uznosita duha koji je znao kontrolirati duševne emocije i porive razbuktae mladosti.”³

Donosim o njemu temeljne životopisne podatke: pučku je školu završio u Vitini, gimnaziju kod franjevaca na Širokom Brijegu, a bogosloviju je pohađao na

-
- 1 Rad je izvorno objavljen u *Stopama pobijenih*, br. 16 (2016.), str. 30-34. Ovdje dopunjen i ispravljen.
 - 2 Arhiv župe Vitina: Matica krštenih, sv. II (1907.-1924.), str. 136, br. 86. Zbog oštećenosti stranice ne vide se datum rođenja i krštenja. Ipak u Stanju duša (I, str. 17) vidi se da je rođen 26. kolovoza 1922. Čini se da je obitelj izumrla ili odselila.
 - 3 Častimir MAJIĆ, *U nebo zagledani. Crtime o 66 hercegovačkih franjevaca, komunističkih žrtava koje poznavah*, Široki Brijeg - Zagreb, 2011., str. 115.

Humcu, u Mostaru i Sarajevu. Studij nije završio jer je kao student-bogoslov sa svečanim redovničkim zavjetima prije toga umro. Vojsku nije služio. U Franjevački red stupio je na Humcu 29. lipnja 1939. Habit mu je obukao provincijal fra Mate Čturić. Jednostavne zavjete položio je na Humcu 30. lipnja 1940. u ruke istoga provincijala, a svečane na Čerinu 29. lipnja 1944. u ruke fra Rufina Šilića, profesora, po dopuštenju provincijala fra Lea Petrovića.⁴

Sjemenište i gimnazija na Širokom Brijegu

U prvi razred gimnazije Dobroslav se upisao na Širokom Brijegu 1933. godine. Taj je razred završio vrlo dobrim uspjehom. Razrednik mu je bio dr. fra Svetozar Petric. U razredu su bila 47-orica.⁵ Drugi razred pohađao je šk. 1934./35. godine. Razrednik mu je bio dr. fra Vencel Kosir. U razredu su bila 47-orica, a Dobroslav je opet vrlo dobar.⁶ U 3. razredu (šk. god. 1935./36.) bila su 46-orica. Dobroslav je prošao dobrim uspjehom. Razrednik im je bio fra Vilim Primorac.⁷ U 4. razredu (1936./37.) su 38-orica. Dobroslav je opet dobar. Razrednik je i ove godine fra Vilim Primorac. Na kraju 4. razreda (to bi danas bio 8. razred osnovne škole) Dobroslavov je razred polagao malu maturu. Ispit je trajao od 8. do 14. lipnja 1937. Ispitni odbor činili su: dr. fra Dominik Mandić, predsjednik, te dr. fra Didak Burić (hrvatski jezik), dr. fra Krešimir Pandžić (latinski jezik) i dr. fra Marijan Zubac (povijest). Dobroslav je prošao dobrim uspjehom. S njim je u razredu od prvog razreda bio Petar (kasnije fra Ferdo) Vlašić, koji je sve razrede prošao odličnim uspjehom, a od mature je bio oslobođen.⁸ I peti razred (1937./38.) Dobroslav je prošao dobrim uspjehom. Razrednik je isti: fra Vilim Primorac. U razredu je samo 26 učenika, što znači da je selekcija bila iznimno stroga i da su mnogi otpali.⁹ Razrednik u 6. razredu (1938./39.) bio mu je dr. fra Fabijan Paponja. Opet je prošao dobrim uspje-

4 Arhiv Provincije: Osobni karton; Imenik franjevaca, str. 66, br. 586; Andrija NIKIĆ, *Hercegovački franjevački mučenici 1524.-1945.*, Mostar, 1992., str. 145; Ante MARIĆ, *Tragom ubijenih hercegovačkih fratara*, Mostar, 2007., str. 68-69; Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 818; Robert JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca*, II. izd., str. 251.

5 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Šesti izvještaj za školsku godinu 1933/34, Mostar, 1934., str. 20-21.

6 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Izvještaj za školsku godinu 1934/35, Mostar, 1935., str. 35-36.

7 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Izvještaj za školsku godinu 1935/36, Mostar, 1936., str. 33-34.

8 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Izvještaj za školsku godinu 1936/37, Mostar, 1937., str. 38-39, 43-44.

9 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Izvještaj za školsku godinu 1937/38, Mostar, 1938., str. 41.

hom. U razredu su bila 24-orica.¹⁰ Nakon završenog razreda Dobroslav je sa svojim kolegama iz sjemeništa otišao u drugi samostan: godinu dana (1939./40.) proveli su na Humcu u novicijatu. U šk. 1940./41. god. je u 7. razredu: sada je upisan kao fra Ante Majić. Razrednik mu je bio dr. fra Arkandeo Nuić. Razred je pohađalo 29 đaka, od kojih samo petorica klerika (uz fra Antu još fra Domagoj Milićević, fra Oktavijan Ravlić, fra Hadrijen Sivrić i fra Ferdo Vlašić). Antin uspjeh: dobar.¹¹ U 8. razredu (1941./42.) razrednik mu je dr. fra Svetozar Petric. Uspjeh opet dobar. U razredu su bila samo 20-orica. Po završetku 8. razreda (danas bi to bio 4. razred gimnazije) uslijedio je maturalni ispit. Predsjednik ispitnog povjerenstva bio je Josip Babić, profesor Državne realne gimnazije u Mostaru, potpredsjednik dr. fra Rade Vukšić, ravnatelj širokobriješke gimnazije, a članovi dr. fra Arkandeo Nuić (latinski jezik), dr. fra Svetozar Petric (francuski jezik) i dr. fra Fabijan Paponja (povijest i zemljopis). Ispit je trajao od 20. do 28. srpnja 1942. Fra Ante je dobio konačnu ocjenu vrlo dobar.¹² Tako je završilo i fra Antino osmogodišnje srednje školovanje u franjevačkoj gimnaziji na Širokom Brijegu (1933.-1942., s prekidom 1939./40. zbog novicijata). Nakon toga fra Ante upisuje filozofsko-teološki studij.

Bogoslovni studij

Na bogosloviju u Mostaru upisao se 17. rujna 1942. Završio je dvije godine studija. Nikada ga nije dovršio: prije nego je to uspio - preminuo je. U prvoj godini studija (1942./43.) imao je dosta predmeta: Sveto pismo (uvod u Novi zavjet), fundamentalnu teologiju (o objavljenoj religiji), patrologiju, (crkvenu) arheologiju, povijest Crkve, ontologiju, psihologiju, ascetiku, hebrejski jezik. Ocjene su mu *laudabilis* (8 i 8½) i jedna *bonus* (7) iz uvoda u Novi zavjet, a u II. semestru puno bolje: sve *eminens* (9) i *laudabilis* (8 i 8½), osim iz hebrejskog *bonus* (7¾). Vladanje (*mores*) je uzorno 1 (*exemplares*). U sljedećoj godini (1943./44.) fra Ante je imao sljedeća predavanja: uvod u Stari zavjet, moralnu teologiju (o 7. Božjoj zapovijedi i o sakramentu ispovijedi), povijest Crkve, filozofiju (logika i kozmologija), ascetiku i liturgiku (liturgijska godina), te u II. semestru iz filozofije naravnu teologiju. Ocjene su najčešće 8 i 8½, jedanput 7¾, dvaput 9. Sve su potpisali rektor dr. fra Ante Jelavić i tajnik dr. fra Rufin Šilić. Fra Rufin je još dopisao da je fra Ante peti (V.) semestar nastavio na Teološkom fakultetu u Sarajevu, a VI. semestar (sve to u

10 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Izvještaj za školsku godinu 1938/39, Mostar, 1939., str. 42.

11 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Godišnja izvješća za školske godine 1940/41., 1941/42., 1942/43. i 1943/44., Mostar, 1944., str. 22.

12 Franjevačka klasična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu: Godišnja izvješća za školske godine 1940/41., 1941/42., 1942/43. i 1943/44., Mostar, 1944., str. 42-45.

1944./45. godini) na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, te da je “umro u toku VI. semestra”.¹³ U tekstu koji slijedi vidjet ćemo da je i jedan i drugi semestar fra Ante upisao u najtežim ratnim mjesecima, pa je možda u Sarajevu u ispitnom roku u veljači 1945. i polagao neke ispite, ali u Zagrebu sigurno nije polagao ništa, jer je u svibnju napustio Zagreb, a ostatak života proveo u kolonama smrti kroz Sloveniju prema Zagrebu, u logorima u Zagrebu, te konačno u bolnici, gdje je i umro.

Redovnički život i studij

S fra Antom su u novicijat na Humcu 29. lipnja 1939. stupila još šestorica kandidata. Svi su tada bili sjemeništarci na Širokom Brijegu, te su nakon 6. razreda stupili u novicijat. Njegovi kolege iz novicijata bili su: fra Eduard Dugandžić, fra Domagoj Milićević, fra Oktavijan Ravlić, fra Hadrijan Sivrić, fra Zvonko Slišković i fra Ferdo Vlašić.¹⁴ Samo su dvojica preživjela rat i poraće (H. Sivrić i F. Vlašić¹⁵), dvojica su napustila zajednicu (D. Milićević i O. Ravlić), dvojica su umrla 1941. kao mladi klerici (E. Dugandžić¹⁶ i Z. Slišković¹⁷), a fra Ante je umro u kolovozu 1945. Najduže je živio fra Hadrijan Sivrić: preminuo je na Humcu 16. veljače 2018. u 96. god. života.¹⁸

Od jeseni 1942. fra Ante je na Humcu, gdje su se školovala prva dva tečaja bogoslova (studij filozofije). S njim su bili i sljedeći klerici prvoga i drugog tečaja: fra Ljubo Zorić, fra Ivo Bagarić, fra Svetislav Markotić, fra Radovan Petrović, fra Ljudevit Rupčić, fra Domagoj Milićević, fra Hadrijan Sivrić, fra Ferdo Vlašić i fra Edo Magzan.¹⁹ To saznajemo i iz izvješća o školskom uspjehu i vladanju bogoslova

13 Arhiv Provincije: Liber classificationum ab anno 1937-(1944), f. 73.

14 Izvješće fra Mile Leke, meštra novaka, provincijalu od 4. srpnja 1939. (Arhiv Provincije: SP, sv. 127, f. 142-143); Izvješće istoga meštra o vladanju novaka od 1. studenog 1939. (Arhiv Provincije: SP, sv. 128, f. 263).

15 Fra Ferdo je djelovao u više hercegovačkih župa, te u Zagrebu i Austriji. Prošao je Križni put, a u komunističkoj Jugoslaviji dvaput bio suđen na duge zatvorske kazne, te u zatvoru proveo ukupno oko 13 godina. Pokrenuo je list *Naša ognjišta* u Tomislavgradu i bio mu dugogodišnji glavni urednik. Preminuo je u Tomislavgradu 15. listopada 1995. Pokopan je na groblju Karaula u Tomislavgradu (R. JOLIĆ, ur.: *Fra Ferdo Vlašić - vizionar i patnik*, Tomislavgrad, 2005.).

16 Fra Eduard je privremene zavjete položio u bolnici u Mostaru 9. veljače 1941. Od 4. veljače 1940. do 15. lipnja 1941. ležao je s malim prekidom u mostarskoj bolnici. Bolovao je od tuberkuloze (sušice). Preminuo je u Mostaru 15. lipnja 1941. Pokopan je na groblju Šoinovac u Mostaru (“Fra Edo Dugandžić”, *Hercegovina franciscana*, sv. V /1941./, str. 45).

17 Fra Zvonko je početkom 1941. obolio je od tada neizlječive bolesti sušice. Preminuo je u Mostaru u bolnici 30. kolovoza 1941. Pokopan je na groblju Mekovac na Širokom Brijegu (“† Fra Zvonko Slišković”, *Kršćanska obitelj*, br. 10/1941., str. 313; “Fra Zvonko Slišković”, *Hercegovina franciscana*, sv. V /1941./, str. 45-46).

18 R. JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca*, II. izd., str. 373-374.

19 Tabula (raspored osoblja) od 3. srpnja 1943. (priredio fra A. Tomas).

I. i II. tečaja prefekta bogoslova na Humcu fra Dobroslava Šimovića koje je poslao provincijalu u veljači 1943. Tako znamo da su na Humcu u to vrijeme na studiju bili fra Ante Majić, fra Domagoj Milićević, fra Hadrijan Sivrić, fra Ferdo Vlašić, fra Edo Magzan, fra Ljudevit Rupčić, fra Ivo Bagarić, fra Svetislav Markotić i fra Radovan Petrović.²⁰ I sljedeće akademske godine (1943./44.) fra Ante je s kolegama na Humcu, sve dok u proljeće zbog bombardiranja samostana nisu bili razmješteni po drugim kućama. Tako je najkasnije u svibnju 1944. fra Ante u župnoj kući i franjevačkoj rezidenciji na Čerinu. S njim su i sljedeći kolege klerici: fra Domagoj Milićević, fra Hadrijan Sivrić, fra Ferdo Vlašić, fra Edo Magzan, fra Albert Azinović, fra Alfonz Jukić i fra Luka Sušac.²¹

Vojsku fra Ante nije služio, iako ga je Popunidbeno zapovjedništvo iz Mostara 22. kolovoza 1942. bilo pozvalo na odsluženje vojnog roka u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.²² To je isto zapovjedništvo, međutim, 18. siječnja 1943. javilo o odgovodi vojske kleriku fra Anti Majiću.²³

Zanimljiv je dopis prefekta fra Dobroslava Šimovića od 17. kolovoza 1943. u kojem javlja o polaganju svečanih zavjeta u srpnju 1943. Piše kako klerici bogoslovi I. tečaja fra Hadrijan Sivrić i fra Ante Majić nisu mogli radi nedostatka propisane dobi položiti svečane zavjete s ostalim kolegama. "Ali ja kao njihov prefekt mišljenja sam, da ih se ne pripušta na svečane zavjete, dok odgovorni faktori ne steknu čvršće uvjerenje o njihovu zvanju." Stoga predlaže da im se produlje jednostavni zavjeti do konca srpnja 1944., te da se tek tada svečano zavjetuju.²⁴ Istoga dana provincijal je ovlastio fra Marijana Zupca, humačkog gvardijana, da spomenutoj dvojici produlji privremene zavjete na godinu dana.²⁵ Gvardijan je u istome mjesecu produljio privremene zavjete fra Hadrijanu i fra Anti, te o tome obavijestio provincijala.²⁶ Svečane zavjete fra Hadrijan i fra Ante položili su sljedeće godine, 29. lipnja 1944., u ruke fra Rufina Šilića, profesora na bogosloviji. Tada su se bogoslovi nalazili u župnoj kući na Čerinu, jer je zbog bombardiranja humačkoga samostana u njemu bilo nemoguće stanovati i održavati nastavu. O dvojici kandidata fra Rufin je poslao pohvalno izvješće, što provincijala posebno veseli.²⁷

20 Dopis Provincijalatu od 10. veljače 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 139, ff. 108-109).

21 Tabula (raspored osoblja) od 16. svibnja 1944. (priredio fra A. Tomas).

22 Dopis Provincijalatu od 22. listopada 1942. (Arhiv Provincije: SP, sv. 137, 205).

23 Dopis Provincijalatu od 18. siječnja 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 139 - spis nedostaje, jer je povraćen pošiljatelju; spomen o njem sačuvan u Urudžbenom zapisniku).

24 Dopis Provincijalatu od 17. kolovoza 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 140, f. 327).

25 Provincijalov dopis od 17. kolovoza 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 140, f. 328).

26 Dopis Provincijalatu od 24. kolovoza 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 140, f. 378).

27 Fra Rufinov dopis od 17. lipnja i provincijalov odgovor od 19. lipnja 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 143, ff. 190-191).

U Sarajevu 1945. godine

Kasnije su bogoslovi III. tečaja bogoslovije po provincijalovoj odredbi prešli na Čitluk. O tome je provincijal obavijestio čitlučkog župnika fra Jaku Križića 29. rujna 1944. Predavanja su trebala početi 2. listopada. Sa šestoricom bogoslova, među kojima je bio i fra Ante, trebala su biti i dvojica profesora, fra Bonicije Rupčić i fra Dionizije Lasić.²⁸ Ipak fra Ante nije dugo ostao na Čitluku, možda čak tamo nije ni došao. Naime, budući da se tada otvorio zajednički Franjevački fakultet u Sarajevu, neki su bogoslovi bili poslani u Sarajevo na daljnji studij. Prema jednom provincijalovom pismu iz siječnja 1945. čini se da su u Sarajevo bila poslana dvanaestorica.²⁹ Među njima je bio i fra Ante. U tim teškim trenucima, budući da predavanja u Sarajevu još nisu bila započela, a da inače ništa nije bilo sigurno, provincijal je poslao dopis upravama samostana u Mostaru i na Širokom Brijegu u kojem obavještava o povratku bogoslova i početku nastave 15. siječnja. U Mostar trebaju doći bogoslovi: fra Darinko Mikulić, fra Eugen Tomić, fra Krešimir Jukić, fra Svetislav Markotić, fra Ante Majić, fra Ljudevit Rupčić, fra Domagoj Milićević i fra Edo Magzan, a na Široki Brijeg fra Bogomir Barišić, fra Rudo Jurić, fra Hrvoje Prlić i fra Dinko Vlašić.³⁰

Dvojica od navedenih, fra Krešimir Jukić i fra Ante Majić, molili su ipak provincijala da bi ostali na studiju u Sarajevu. O tome su poslali pismo provincijalu, pisano na istome listu. Najprije je pisao fra Krešimir: “Kazao nam je pošt. o. meštar Vašu zapovied, da se trebamo nas dvojica dolje vratiti. Mislimo, da ste ju poslali, jer Vam nije bilo poznato, da su i ovamo počela predavanja na bogosloviji, gdje smo mi dva upisani i pohađamo predavanja već 15 dana. Predmeti su nam svi pogodili. Zato možemo podpuno svršiti dotične tečajeve. Ovdje smo se podpuno smjestili kao oni, koji će tu provesti ovu školsku godinu. S nama se tako računa i kod starijih.” Nakon toga piše da je prebolio upalu pluća, pa mu sada ne bi bilo pametno putovati u Mostar. Ako se ipak moraju vratiti, traži da mu se izvadi nova iskaznica, jer je svoju izgubio. Nakon toga piše fra Ante. Pozdravlja provincijala, kaže da je fra Krešo sve napisao što i on misli. “Dosad sam smatrao, da sam ‘non sum dignus’ [nedostojan] pisati Vam od svoje pobude. Ostao sam u nekom strahopočitovanju pred Vama, kao diete pred otcem, kad ga išiba. Uza sve to, ja sam uvijek mislio na Vas, a osobito u molitvi. Nastojao sam što više čitati bogoslovske predmete. A sada sam upisao neke predmete, kako ste odozgo mogli razabrati.”³¹ Provincijal im je otpisao 25. siječnja. Bio je, piše, dao na volju prefektu fra Jerki Mihaljeviću da od-

28 Provincijalov dopis fra Jaki Križiću od 25. rujna 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 411).

29 Provincijalov dopis fra Živku Martiću, siječanj 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 148, f. 100).

30 Provincijalov dopis od 13. siječnja 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 149, f. 10).

31 Dopis provincijalu od 21. siječnja 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 149, f. 23).

luči o njihovu povratku u Mostar, ali kako su oni u međuvremenu pisali, odlučuje: “Dakle ostanite u Sarajevu i tamo nastavite nauke. Suvišno je da vam napominjem da se vladate uredno i budete svima na ponos i čast u posestrimi Provinciji. Imam najbolje vesti o vašem vladanju. Hvala vam! Nadam se istomu i ubuduće.”³² Samo dvadesetak dana nakon toga dopisa provincijal fra Leo Petrović brutalno je usmrćen i sa šestoricom subrača bačen u hladnu Neretvu.

Smrt

Fra Ante je - zacijelo s brojnim drugim kolegama bogoslovima i nepreglednim mnoštvom hrvatskoga naroda - pobjegao iz Sarajeva pred partizanima, stigao u Zagreb, pa dalje prema austrijskoj granici. Prema vijesti koju smo gore donijeli čini se da je u Zagrebu i boravio neko vrijeme, možda u travnju i početkom svibnja, te se upisao na Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu.³³ S austrijske granice su ih Englezi, protivno svim međunarodnim pravima, vratili u partizanske ralje, dobro znajući što ih čeka u komunističkoj Jugoslaviji. Napatio se u jednom od bezbrojnih marševa smrti na povratku preko Slovenije do Zagreba i bio zatočen u partizanskom logoru. Tu je dobio upalu mozga, te bio smješten u bolnicu. U Imeniku hercegovačkih franjevaca o njegovoj je smrti kratko zapisano: “Kao student bogoslovije nakon puta u Sloveniju i logora umro od meningitisa u bolnici ss. milosrdnica u Zagrebu 6. 8. 1945. Pokopan na Mirogoju.”³⁴ Preminuo je u 23. god. života i 6. god. redovništva.

Fra Ante je u Zagrebu boravio u zatvoru na Savskoj cesti. Tu su, u istoj zgradi, bile i stotine drugih svećenika i bogoslova. I oni su svi bili predviđeni za pogubljenje, ali su se spasili jer se u Zagrebu odmah saznalo da su stotine svećenika u Savskoj, pa partizani likvidacije nisu mogli izvesti neopaženo, kako su namjeravali.³⁵ Fra Ante se u zatvoru razbolio zbog neljudskih uvjeta u kojima su zatvorenici živjeli. Hrana je bila očajna, smještaj još jadniji, tako da su u dvorane bili nagurani toliki, te ne samo da nisu mogli normalno ležati, nego niti sjediti. O tome u kakvom je stanju bio fra Ante zabilježio je njegov supatnik fra Bruno Raspudić: “U toj sobi bilo nas je 32 što svećenika, a što pripravnika za svećeništvo. Soba je bila u podrumu i imala mali podrumski prozor. U jednom uglu sobe kod prozora, nalazila se je mala bačvica i na toj bačvici, više od jednog tjedna, živjela su trojica zatvorenika. Jedan

32 Provincijalov dopis od 25. siječnja 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 149, 24a).

33 Arhiv Provincije: Liber classificationum ab anno 1937-(1944), f. 73 (podatak upisao fra Rufin Šilić).

34 Arhiv Provincije: Imenik franjevaca, str. 66, br. 586.

35 Ivo SIVRIĆ, *Krvave godine. Odbljesci uspomena jednoga od preživjelih*, Chicago - Mostar, 1996., str. 39-45.

od njih, dobro se sjećam, bio je krasnog stasa, student mostarske bogoslovije fra Ante Majić, koji je kasnije umro od meningitisa. Vjerojatno radi toga što je dugo vremena spavao na onoj tvrdoj bačvici u zatvoru. Hrana u tom zatvoru bila je više nego slaba. Redovito bi nam dnevno dali jedan mali kruhčić, pogačicu i šalicu juhe od kukuruzna brašna.³⁶

Gdje je pokopan fra Ante? “U nekom grobu na Mirogoju pokopane su njegove patnje, osobna sudbina i neostvarene nade mladosti. Za njega su završile sve postaje križnog puta. Božje žitnice pune se pšeničnim brašnom samljevenim u zloći srca jer ljudski su putovi posuti mržnjom, sebičnošću i osvetom.”³⁷ Kasnije se otkrilo da fra Ante počiva u grobnici zagrebačkih franjevac na groblju Mirogoju, ali njegovo ime iz razumljivih razloga nije bilo upisano na grobnici.³⁸

Zanimljivo je da u Mostaru niti dva tjedna nakon što je umro nisu znali za njegovu smrt. Tako je iz Provincijalata 20. kolovoza 1945. upućena molba Svetoj Stolici, preko generala Reda, da se dadne dispensa od nedostatka dobi četvorici klerika da mogu biti zaređeni za svećenike: fra Anti Majiću, fra Domagoju Milićeviću, fra Ferdi Vlašiću i fra Hadrijanu Sivriću.³⁹ Fra Ante je tada počivao snom mira, na Mirogoju, u zagrljaju Vječnoga Kralja i Svećenika. Fratri svećenici (u Mostaru) služili su mise za pok. fra Antu 3. rujna 1945.⁴⁰ Tada su dakle bili potpuno sigurni da je on među mrtvima.

Dr. fra Robert Jolić

36 Bruno RASPUĐIĆ, “Moj život često i vrlo često o tankoj dlaki visijaše (Crtice iz života O. Fra Brune Raspudića)”, str. 4 (dopis se čuva u Vicepostulaturi, Široki Brijeg). Usp. I. SIVRIĆ, *Krvave godine*, str. 42.

37 Č. MAJIĆ, *U nebo zagledani*, str. 116.

38 “Otkriven grob fra Ante Majića”, *Stopama pobijenih*, br. 17 (2016.), str. 59.

39 Molba za dispensu, na latinskom jeziku, od 20. kolovoza 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 149, f. 91-92).

40 Mise za pokojne fratre 1942.-1955. (Arhiv Provincije: Izmješteni arhiv, soba br. 418, sv. C-100), str. 116.

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.